

Hjarbækvej

- en lille samlingsplads fra yngre bronzealder

Lars Agersnap Larsen

Kulturhistorisk Rapport

Viborg Stiftsmuseum 2011

Bygherrerapport nr. 51

Bygherre: Energi Viborg Spildevand

ISBN 978-87-87272-99-5

Indledning.

Lokaliteten Hjarbækvej ligger nordvest for Viborg mellem Løgstrup og Hjarbæk. Her løber tre markante slugter sammen i én slugt, der fortsætter ud Ørregård Mose og dalen nordøst for Fiskbæk (se Figur 1, Figur 2).

Figur 1. Den orange markering viser placeringen af udgravningen "Hjarbækvej" i 2009.

I forbindelse med planer om at udvide regnvandsbassinet på østsiden af Hjarbækvej samt etablering en ca. 400m lang rørledning mod til det nordlige Løgstrup blev der i 2009 foretaget en arkæologisk prøvegravning med henblik på at afklare, om der var bevaret fortidsminder på det berørte areal. Der var ikke tidligere blevet registreret arkæologiske fund i det berørte område, men ifølge lokale beboere skal der her være blevet opsamlet en del flintgenstande gennem tiden. Ved prøvegravningen fandtes lige øst for det eksisterende bassin spor efter fortidsminder i form af adskillige ild-/kogegruber andre aktivitetsspor. Det vurderedes, at de var så væsentlige, at de enten skulle bevares for eftertiden eller undersøges i det omfang, de måtte blive ødelagt af anlægsarbejdet. Da det desværre ikke var muligt at flytte det planlagte anlægsarbejde væk fra området med fortidsminder, var det nødvendigt at foretage en egentlig arkæologisk udgravning for at samle så meget viden om fortidsminderne som muligt, inden de blev ødelagt. Udgravningen blev gennemført i perioden fra 11.-13. juli 2009.

En udgravning af store arealer foregår ved en såkaldt fladeafrømning. Med en gravemaskine forsynet med en bred rabatskovl fjernes muldlaget. Herefter fremstår anlægssporene typisk som mere eller mindre mørke pletter i den lyse undergrund. Spor efter oldtidens hustomter ses som systemer af små "pletter"; det er de huller, der i sin tid blev gravet til husets stolper. Spor efter nogle af de mange aktiviteter, der er foregået på lokaliteten, viser sig som større eller mindre "plamager", der er genopfyldte nedgravninger/gruber. Det kan eksempelvis være ild-/kogegruber brugt til madlavning eller råstofgruber, hvorfra der er hentet sand eller ler.

Figur 2. Det berørte område (markeret med grøn firkant) er beliggende lavt i terrænet hvor tre meget markante slugter løber sammen i én slugt med vestlig orientering. Umiddelbart vest for sammenløbet af de tre slugter er bunden af slugten præget af et lavtliggende våd-/engområde (markeret med lyseblå skråskravering), som har direkte forbindelse med det store våd-/engområde, Ørregård Mose, i dalen nordøst for Fiskbæk. Ørregård, som er beliggende i landsbyen Fiskbæk (se Figur 7), blev tidligere stavet "Ørredgård", hvilket givetvis henviser til, at den tidligere har haft ret til at afspærre en eller begge de nærliggende åer og opfiske laks, havørred og ål. Baggrundskort er det høje målebordsblad fra anden halvdel af 1800-tallet.

Udgravningens resultater

Der blev afdækket og undersøgt 29 ild-/kogegruber, 4 kogegruber, 3 mulige ildgruber inden for det ca. 1200 m² store udgravningsfelt.

"Ild-/kogegruber" kaldes også jordovne, eftersom de generelt formodes at have været brugt til madlavning. De er kendetegnet ved, at der i bunden findes et sort trækulsholdigt askelag. Det viser, at der har været ild i gruben, og at der i eller over dette askelag findes skørbrændte sten, som må være opvarmet i gruben. "Kogegruber" er kendetegnet ved, at de kun indeholder skørbrændte sten, men ikke noget trækulsholdigt lag. Disse sten må altså være blevet opvarmet et andet sted, eksempelvis i en ild-/kogegrube eller et ildsted. "Ildgruber" er kendetegnet ved, at de kun indeholder et trækulsholdigt eller trækulsfarvet lag, men ingen skørbrændte sten eller spor heraf.

Figur 3. Snit gennem en typisk ild-/kogegrube (A60). Gruben måler 69 cm i dybden og 98 cm i bredden. Nederst ses et gråsort trækulsholdigt lag med mange, tætpakkede hånd- og hovedstore ildskørnede sten (de ildskørnede sten, som blev frilagte ved snittet af gruben, er lagt i bunken ovenpå gruben). Øverst i gruben ses et mørkt gråbrunt lag, der stammer fra opfyldningen af gruben efter brug.

Figur 4. Oversigtsplan med angivelse af udgravningsfeltet samt tilstødende dele af forundersøgelsens søgegrøfter. Med rød krydskravering er markeret 29 ild-/kogegruber, med brun krydskravering er markeret 4 kogegruber og med sort krydskravering er markeret 3 mulige ildgruber. Med lyseblå og lilla farve er markeret spor efter tidligere våd/engområde, der skal ses i sammenhæng med det eksisterende, langstrakte våd/engområde i slutten mod vest.

Der blev sammenlagt fundet flere tætliggende klynger af uorganiserede kogegruber, ildgruber og især ild-/kogegruber indenfor et forholdsvis lille område, hvor der ikke blev fundet spor efter bebyggelse. Hermed adskiller gruberne fundet ved Hjarbækvej sig afgørende fra de spredte ild-/kogegruber og dens varianter, som er velkendte fra adskillige undersøgelser af bebyggelser fra ældre bronzealder til ind i germansk jernalder (1800 f.Kr. - 500 e.Kr.). I stedet knytter ild-/kogegruberne fra Hjarbækvej sig til en særlig gruppe af formodede samlingspladser. Det er lokaliteter med med større eller mindre samlinger af ild-/kogegruber. De kan som ved Hjarbækvej - rumme adskillige uorganiserede ild-/kogegruber i større eller mindre koncentrationer, eller de kan have ild-/kogegruberne organiserede som perler på en snor i en eller flere rækker.

I Danmark er sådanne ild-/kogegrubekomplekser et fænomen som især er knyttet til yngre bronzealder (1100-500 f.Kr.), men som i hvert fald nogle steder også forekommer i førromersk jernalder (500 f.Kr.-Kristi fødsel). Ved Hjarbækvej har vi i en af ild-/kogegruberne fundet flere lerkarskår fra ét meget stort dobbeltkonisk lerkar (se Figur 5). Det er formodentlig fra første halvdel af yngre bronzealder, og det tyder på, at grubekomplekset ved Hjarbæk faktisk hører hjemme i denne tid. Vi kan dog ikke vide det med sikkerhed, dels fordi et enkelt fund er et noget spinkelt grundlag for datering, og dels fordi, at fundet blev gjort i fyldlaget øverst i gruben, der ikke nødvendigvis er samtidig med den primære aktivitet i ild-/koge gruben.

Efter alt at dømme har undersøgelsen afdækket langt hovedparten af aktivitetsområdet på bunden af slugten ved Hjarbækvej. Således afgrænses det mod nord og vest af de stejle skrånninger og ikke mindst det våd-/engområde, der sikkert også langt tilbage i tiden har strakt sig ind i slugten fra vest og helt ind til aktivitetsområdet. Afgrænsningen mod syd og øst kan ikke fastlægges helt så sikkert, men eftersom søgegrøfterne syd og øst for udgravningsfeltet ikke indeholder spor efter tilsvarende aktiviteter synes det rimeligt at formode, at aktivitetsområdet ikke har strakt sig meget længere i disse retninger.

Figur 5. De sammenføjede lerkarskår fra et stort dobbeltkonisk lerkar fra første halvdel af yngre bronzealder. Fundet i ild-/kogegruben A60.

Brugen af disse komplekse ild-/kogegrubesystemer er omdiskuteret. Der er sjældent gjort fund, der direkte belyser, hvad der er foregået på disse pladser. Først og fremmest er det, på baggrund af etnografiske paralleller samt forsøg i tilsvarende ild-/kogegruber eller ”jordovne”, blevet foreslået, at de har været brugt til madlavning. Forsøgene viser, at man i hver grube let kunne ”koge” en stor lammekølle eller lignende til 15 personer. Det betyder, at mere end 300 mennesker kan være blevet bispist på én gang på pladsen ved Hjarbækvej. Det er selvfølgelig langt hen ad vejen gætterier, for vi kan ikke på baggrund af udgravningen udtale os tilstrækkelig sikkert om, hvorvidt gruberne er samtidige eller anlagt i flere omgange over længere tid. Det kan med sikkerhed afgøres, at ingen af gruberne er blevet gravet ned oven i en anden grube. Man har i det mindste tilsyneladende kunnet se eller erkende, hvor der tidligere har været anlagt ild-/kogegruber. Dette tolkes traditionelt som om, at gruberne kan være anlagt samtidigt eller næsten samtidigt. Men det behøver langt fra at være tilfældet. Således har kulstof-14 dateringer af et tilsvarende ild-/kogegrubesystem uden skærende gruber vist, at disse er resultatet af flere hundrede års aktiviteter på samme plads (jf. Pernille Kruse og Lilian

Matthes, Museum Sønderjylland). Det kan ikke udelukkes, at det også har været tilfældet her ved Hjarbækvej.

Aktivitetspladser af den type, som er blevet afdækket ved Hjarbækvej tolkes nu gennemgående som *samlingspladser* for et større eller mindre område. På disse samlingspladser forestiller man sig, at befolkningen har kunnet mødes til meget forskelligartede begivenheder som f.eks. fejring af solhverv, bryllup, indgåelse af alliancer, religiøse handlinger osv. Nogle samlingspladser rummer systemer med adskillige hundrede ild-/kogegruber, mens andre rummer betydeligt færre. Den undersøgte plads ved Hjarbækvej hører til blandt de mindre samlingspladser.

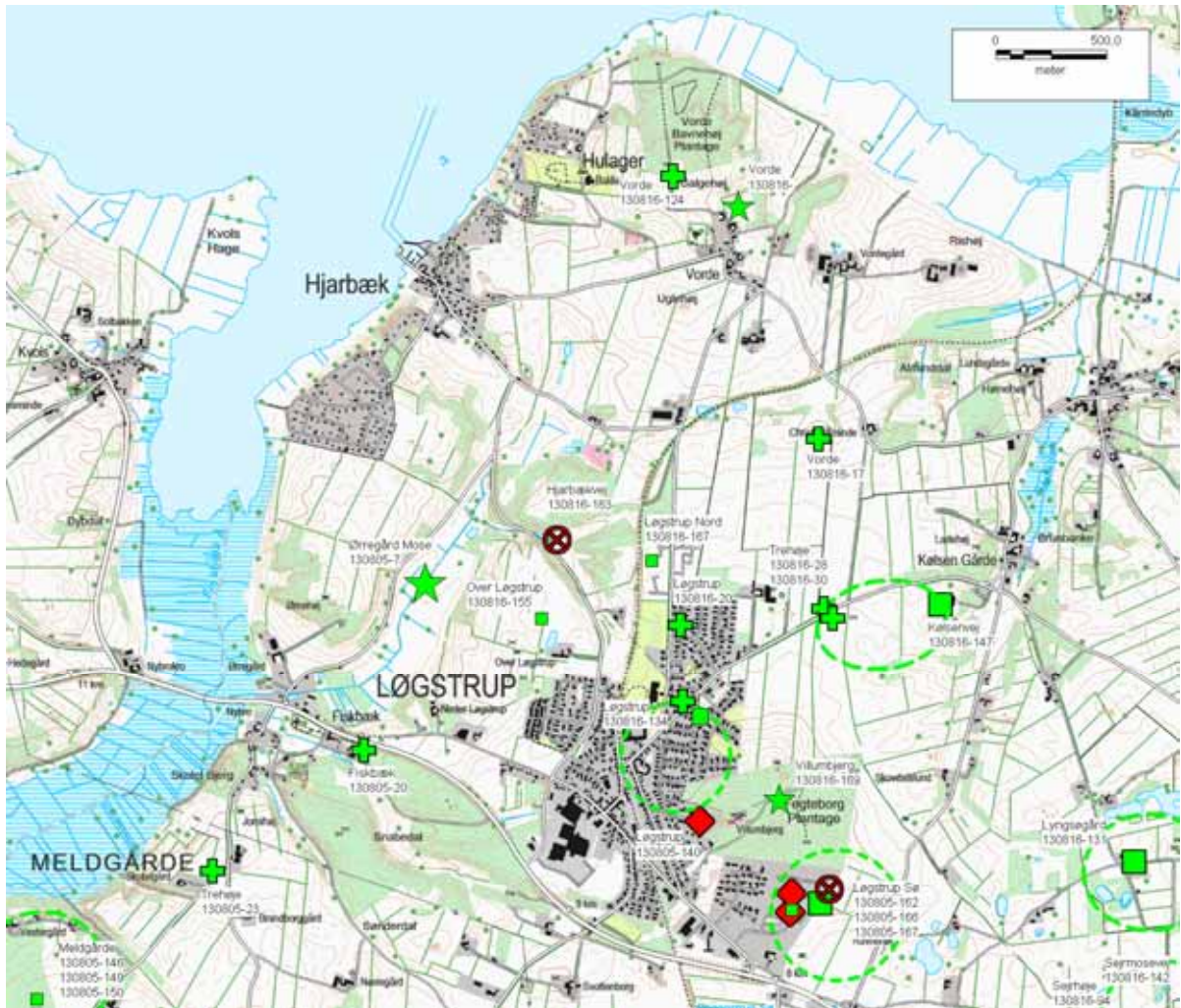
Placeringen af den lille samlingsplads ved Hjarbækvej er næppe tilfældig og ligner placeringerne af en noget større samlingsplads ved Lynnerup (Mikkelsen og Nielsen 2006) og en meget stor samlingsplads ved Fårdal (Mikkelsen 2011). Det er derfor nærliggende at forestille sig, at placeringen i bunden af en slugt ned til et våd-/engområde (figur 2), har været væsentlige kriterier ved udvælgelsen af pladsen. Fra andre pladser med komplekse ild-/kogegrubesystemer i rækker eller koncentrationer kan vi også se, at nærhed til vand må have spillet en væsentlig rolle for beliggenheden. Derimod kan koncentrationer af ild-/kogegruber både ligge oppe på højdedrag og i bunden af slugter som ved Hjarbækvej.

Figur 6. Anne Mette Poulsen i færd med at registrere en ild-/kogegrube.

Hjarbækvej i et lokalt perspektiv

Den lille samlingsplads ved Hjarbækvej lader sig kun i begrænset omfang knytte til tætliggende lokaliteter (se Figur 7). Inden for en afstand af 1 km kendes tre lokaliteter, der muligvis kan være samtidige med samlingspladsen. Den ene blev fundet i 2006 i forbindelse med en skovrejsnings sag ved Over Løgstrup (FF 130816-155) ca. 350-400 m mod syd, hvor der fremkom anlægsspor og kulturlag fra yngre bronzealder og måske tidlig førromersk jernalder. Den anden lokalitet er Løgstrup Nord (FF 130816-167) ca. 400-450 m mod øst, der blev undersøgt i 2008/09. Her blev fundet et toskibet langhus fra ældre bronzealder og fire treskibede langhuse, der vurderes at stamme fra yngre bronzealder (Kielsen 2010). På denne lokalitet blev også fundet ca. 10 spredte ild-/koge gruber. Det synes ud fra deres topografiske placering oplagt at knytte disse to bopladser fra yngre bronzealder mod øst og syd til den lille samlingsplads ved Hjarbæk. Det er foreløbigt uvist, om der også har været en bebyggelse på ”næsset” med det flade plateau nord for samlingspladsen ved Hjarbækvej, men dette synes oplagt. Den tredje lokalitet er Ørregård Mose (FF 130805-7) lige vest for Hjarbækvej, hvor der tidligere forskellige steder er registreret fund af bronzegenstande, men vi kender dog ikke dateringen af disse genstande. Det er dog en nærliggende tanke, at det er de omkringliggende bebyggelser, der har anvendt mosen i en rituel sammenhæng.

Figur 7. Kendte bronzealderlokaliteter i nærheden af lokaliteten Hjarbækvej (FF 130816-163). Lokaliteter med ild-/koge grubesystemer er markeret med rødt hjulkors. Lokaliteter med spor af bronzestøbning er markeret med rød rhombe. Bopladser er markeret med grøn firkant, begravelser med grønt kryds og depotfund med grøn stjerne. Depotfund er genstande nedlagt i jorden til midlertidig opbevaring eller som offer, og som ikke har forbindelse med begravelser. Området omkring Løgstrup rummer de talrigeste fund fra yngre bronzealder i hele Danmark. Forekomsten af flere samlingspladser og lokaliteter med bronzestøbning skal formodentlig ses i denne sammenhæng.

Sammenhængen mellem den nærliggende mose, hvor der tilsyneladende er foretaget rituelle nedlæggelser af bronzegenstande, den lille samlingsplads inde i en tilstødende slugt, som formodentlig har spillet en central rolle i lokalsamfundet, og den nærliggende bebyggelse er interessant fordi det bidrager til vores forståelse af bronzealderens rumlige udnyttelse af kulturlandskabet.

Samlingspladsen ved Hjarbækvej er ikke den eneste samlingsplads i Løgstrup-Hjarbæk-området. Ca. 2 km mod sydøst blev der i 2008 bl.a. undersøgt dele af en stor samlingsplads ved Løgstrup SØ (FF 130805-166). Her fandtes flere hundrede uorganiserede og især organiserede ild-/koge gruber. I umiddelbart nærhed til denne samlingsplads er undersøgt to gårde med spor efter bronzestøbning (FF 130805-166 & 167). Bemærkelsesværdigt nok er der fundet yderligere spor efter bronzestøbning ca. 500m nordvest herfor (FF130805-140). Der er dog betydelige forskelle mellem de to nærliggende samlingspladser. Samlingspladsen ved Hjarbækvej er markant mindre end Løgstrup SØ. Hjarbækvej rummer ingen spor efter bronzestøbning, mens der tilsyneladende er meget nær relation mellem samlingspladsen og bronzestøbningen ved Løgstrup SØ. Topografisk er de to samlingspladser placeret i to meget forskellige terræntyper; Hjarbækvej i bunden af en slugt nær et våd-/engområde og Løgstrup SØ på en jævn sydvendt skråning, der dog også vender ned mod et vådområde ved Rogenstrup SØ. Muligvis afspejler forskellene, at der ved siden af de ”store” samlingspladser har været flere spredte og mindre samlingspladser, som ikke nødvendigvis var samtidige. De små samlingspladser kan have haft en anden status, måske blot brugt af en enkelt eller nogle få gårde, eller måske brugt ved specifikke lejligheder. I forlængelse heraf kan man forestille sig, at der i Løgstrup-Hjarbæk-området (og andre steder) findes flere små samlingspladser end hidtil er kendt. Foreløbigt er det kun gætteri, men efterhånden som vi får samlet flere brikker til dette væsentlige puslespil, desto bedre bliver vi til at fremkomme med kvalificerede bud.

Tak til Viborg Kommune & Energi Viborg Spildevand for det gode samarbejde i forbindelse med udgravningen.

Relevant litteratur

- Henriksen, Mogens Bo: Danske kogegruber og kogegrubefelter fra yngre bronzealder og ældre jernalder. De gåtefulle kokgroper. *Varia* 58. Oslo 2005, s. 77-102.
- Jensen, Jørgen: *Danmarks Oldtid*. Bronzealder 2000-500 f.Kr. København 2002.
- Kristensen, Inge Kjær: Kogegruber – i klynger eller på rad og række. *Kuml* 2008, Højbjerg 2008, s. 9-57.
- Kieldsen, Mikkel: *Løgstrup Nord - bebyggelse fra yngre stenalder til førromersk jernalder*. Bygherreraport 46. Viborg Stiftsmuseum. 2010.
- Kruse, Pernille og Lilian Matthes: *Material kultur og social organisation i bronzealderen, eksemplet Brunde/Egelund*. Igangværende forskningsprojekt ved Museum Sønderjylland. En samlet publikation er påtænkt senest 2014
- Mikkelsen, Martin: Fårdalfundet i yngre bronzealders kulturlandskab – fra periferi til centrum? Depotfund i yngre bronzealders lokal kulturlandskab. Viborg 2011, s. 37-61.
- Mikkelsen, Martin og Mikael H. Nielsen: *Lynderup SV – et aktivitetsområde fra sen yngre stenalder og bronzealder*. Bygherreraport 4. Viborg Stiftsmuseum. 2006.

Diverse oplysninger:

Viborg Stiftsmuseums j. nr.:	VSM 09572
Lokalitet:	Hjarbækvej
Sogn, herred og amt:	Vorde sogn, Nørlyng herred, Viborg amt
Dansk Kulturhistorisk Centralregister:	130816-163
Kulturarvsstyrelsens j. nr.:	2009-7.24.02/VSM-0031
Bygherre:	Energi Viborg Spildevand
Areal:	1209 m ²
Rendegravemaskine fra:	Gunner Nielsen A/S, Vestre Boulevard 13, 9600 Års
Deltagere i udgravningen:	Udgravningsansvarlig: Martin Mikkelsen
	Daglig leder: Lars Agersnap Larsen
	Akademisk medarbejder: Anne Mette Poulsen
	Arbejdsmand: Gorm Jensen Juul Olesen

Dokumentationsmaterialet bestående af beretning, tegninger, fund, fotos m.v. opbevares på Viborg Stiftsmuseum, Hjultorvet 4, 8800 Viborg.

Undersøgelsen er betalt af bygherren og Viborg Stiftsmuseum

Om bygherrerapporter

Når der er foretaget en arkæologisk udgravning, der er helt eller delvist finansieret af en privat eller offentlig bygherre, skal der udarbejdes en særskilt rapport til bygherren. Bygherrerapporten skal være almindeligt tilgængelig, præsentere udgravningens resultater og sætte dem i sammenhæng med det omgivende landskabs kulturhistorie.¹

Viborg Stiftsmuseum har besluttet at udgive museets bygherrerapporter i en fortløbende serie. Ældre numre kan købes for 20 kr. (medmindre andet er anført) ved henvendelse til museet.

Liste over Viborg Stiftsmuseums bygherrerapporter

1. Båndruplund – en boplads fra bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen. 2004.
2. Nordentofte, Skals – en boplads fra sen yngre stenalder, bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004.
3. Brokbakken – en samlingsplads fra bronzealder og en gravplads fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004.
4. Lynderup SV – et aktivitetsområde fra sen yngre stenalder og bronzealder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2006.
5. Teglværksvej – en boplads fra ældre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2005.
6. Klejtrup Syd – en boplads fra sen yngre stenalder / tidlig ældre bronzealder. Marianne Høyem Andreasen. 2005.
7. Krogen, Aidt. Under udarbejdelse.
8. Højvangen, Ørum. Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen. Under udarbejdelse.
9. Stenshede – en gravhøj og andre fund fra yngre stenalder. Sanne Boddum og Martin Mikkelsen. 2006
10. Ørum Sportsplads – et aktivitetsområde fra ældre jernalder. Mikael H. Nielsen. 2005
11. Sundstrup Øst – en boplads fra yngre stenalder. Mikkel Kiildsen. 2006.
12. Ettrupvej, Fjelsø – to aktivitetsområder fra bronzealder eller jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen. 2006.
13. Løvel Syd - bebyggelse spor fra yngre bronzealder og ældre germansk jernalder. Malene R. Beck & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2006.
14. Skaldehøj og Arildsvej - to bopladser fra førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. Under udarbejdelse.
15. Liseborg- et forsvarsværk fra tidlig førromersk jernalder. Dorthe Kaldal Mikkelsen 2009.
16. Lindum syd – langhus fra middelalderen. Jesper Hjerminde. 2006.
17. Søhuset, Viborg - på kanten af middelalderbyen. Marianne Greve Iversen. 2006.
18. Formyre SØ - hustomt og grave fra sen ældre bronzealder - fladmarksgravpladser fra tidlig jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
19. Tindbækvej 25 - Gravhøj fra enkeltgravskultur. Martin Mikkelsen og Mikkel Kiildsen. 2007.
20. Langmosegård - en boplads fra yngre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2007.
21. Løgstrup SØ - en boplads fra yngre jernalder - aktivitetsspor fra yngre bronzealder. Sanne Boddum, Mikkel Kiildsen & Mikael H. Nielsen. 2007.
22. Viborg Vestermark - Bopladser fra bronzealderen. og Martin Mikkelsen. Under udarbejdelse.
23. Ridder Munks Vej - En gravplads m.m. fra stenalder, bronzealder og jernalder. Sanne Boddum og Martin Mikkelsen. 2007
24. Rødding SV - bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. 2009.
25. Randrup Mølle – et langhus med forsænket østende fra yngre stenalder. Sidsel Wåhlin og Martin Mikkelsen. 2008.
26. Spangsdal II og Gl. Asmild. Gårdsanlæg fra Middelalder og nyere tid. Mette Klingenberg og Lars Agersnap Larsen. 2010.
27. Bjerring Hede - en gravplads fra ældre jernalder - en boplad- og aktivitetsspor fra ældre jernalder. Asger V. Amundsen og Martin Mikkelsen 2008. Under udarbejdelse.
28. Liseborg Høje - boplad fra yngre bronzealder - begravelse i vognfading fra vikingetid. Elin Vanting & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
29. Stenshede Syd - Gravhøj fra enkeltgravskultur - bopladser fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Claus Sørensen og Martin Mikkelsen. 2009.
30. Hjortdalgård - en boplads fra ældre jernalder. Claus Frederik Sørensen og Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009
31. Sønder Mose - en bebyggelse fra ældre bronzealder. Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
32. Rådmandshus – bebyggelse fra yngre vikingetid og ældre middelalder på Viborg Vestermark. Mikkel Kiildsen. 2009.
33. Højlund Spangsdal I – landsby fra yngre jernalder. Sanne Boddum. 2009.
34. Rugballegård – brandgrave og boplad fra førromersk jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
35. Kokær Høj – bebyggelse fra jernalder. Mikkel Kiildsen. 2009.

¹ Kulturarvsstyrelsen: Retningslinjer for udformning af rapport til bygherre/anlægsmyndighed

36. Birgittelyst – boplads og aktivitetsområde fra yngre bronzealder og førromersk jernalder samt vejforløb fra historisk tid. Jakob Westermann og Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
37. Ørum Industrivej – boplads fra yngre bronzealder og førromersk jernalder. Elin Vanting. 2009.
38. Mølgård, Resen – boplads fra førromersk jernalder. Martin Mikkelsen, Mikkel Kiildsen, Kamilla F. Terkildsen. 2009.
39. Iller – en bebyggelse fra yngre jernalder. Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
40. Toftumvej, Mønsted. Jættestuetomt fra yngre stenalder samt boplads fra romersk jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen. 2009.
41. Hulbækvej 31 – boplads og grave fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
42. Hørup – bebyggelsesspor fra ældre og yngre jernalder. Mikkel Kiildsen & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
43. Tindbæk Hestehave – en boplads fra yngre stenalder samt en boplads og en urnegrav fra yngre jernalder. Sanne Boddum. 2010.
44. Møllegård, Klejtrup – boplads fra sen yngre stenalder og bronzealder. Sanne Boddum. 2010.
45. Neder Hallum, Ravnstrup – bebyggelse og aktivitetsspor fra germansk jernalder og vikingetid. Mette Klingenberg. 2010.
46. Løgstrup Nord – bebyggelse fra yngre stenalder til førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. 2010.
47. Haugårdvej 17 – en bebyggelse fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2010.
48. Ørndrup Vest – aktivitetsspor fra yngre stenalder og bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Sanne Boddum. 2010.
49. Skals Nord – en bebyggelse fra yngre bronzealder og/eller tidlig førromersk jernalder. Lars Agersnap Larsen. 2010.
50. Hestdalvej, Viborg Vestermark – bebyggelse fra yngre vikingetid og ældre middelalder. Mikkel Kiildsen. 2011.
51. Hjarbækvej – en lille samlingsplads fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2011.

